

De ronde wierde van Uitwierde, tegenwoordig gelegen aan de stadsrand van Delfzijl, behoort tot de best bewaarde van Groningen. De huizen zijn aan de ringweg gegroepeerd rondom de kerk die het hoogste punt inneemt. Het huidige kerkgebouw werd in 1839 gebouwd in neoclassicistische stijl nadat haar middeleeuwse voorganger een aanval door de Fransen in 1814, en een orkaan in 1836 fataal waren geworden. Twee indrukwekkende gebeeldhouwde portretzerken uit begin 17^e eeuw flankeren de ingang en herinneren aan telgen uit het geslacht Wyncken. Tot de inventaris behoren een door J. Meyer gemaakte preekstoel uit 1814 en een orgel dat in 1888 door de fa. L. van Dam & zn. werd gebouwd voor de kerk van Heveskes. Alleen de zware vrijstaande toren is sinds 1971 in het bezit van de Stichting Oude Groninger Kerken. In de op keien gefundeerde bakstenen onderbouw is hier en daar tufsteen verwerkt. Getuige de romaanse siernissen aan de zuid-, west- en noordgevel werd de toren begin 13^e eeuw gebouwd.

Interieur

Inwendig wordt de ruimte gedekt door een koepelgewelf. De bovenbouw werd omstreeks 1275 toegevoegd. De bekroning in de vorm van een hoog tentdak ontstond halverwege de 19^e eeuw en werd na de zware schade, opgelopen aan het eind van de Tweede Wereldoorlog, vernieuwd. In de luidstoel hangen twee klokken waarvan de kleinste het oudst is en mogelijk nog uit de 13^e eeuw dateert. De grote klok werd getuige het randschrift in 1516 gegoten door Johannes Bremensis (van Bremen).

Gedenkstenen

In de zuidgevel van de toren bevinden zich twee gedenkstenen. De oudste dateert uit de 16^e eeuw en toont de wapens Ripperda-Van Buckhorst. Het randschrift herinnert aan Unico Ripperda (1503-66), 'Hoeftlinck to Witwert Holwerda vnd Wthwerda ivncker vnd droste van Sallant'. Op het eind van zijn leven werd Uitwierde bediend door een pastoor met Lutherse sympathieën, Rumbertus Bouwsema. Hij verzette zich tegen de veroordeling van zes vrouwen uit de omgeving van Appingedam wegens toverij en werd vervolgens zelf van magie beschuldigd. Met behulp van een dubbelganger zou hij de aankoop van een stuk land hebben beïnvloed. Zoals daarvoor destijds gebruikelijk was proefde hij – probleemloos – het slotwater aan alle kanten van het perceel, waarna echter kinderen die ervan dronken ziek werden. Rumbertus ontsnapte vervolgens aan de brandstapel doordat hij door de hoofdmannenkamer werd vrijgesproken. Curieus is de 19^e-eeuwse gedenksteen boven de genoemde Ripperda-steen, die is aangebracht 'Ter gedachtenis van den Eerzamen Jan Cornelis Bos Landbouwer te Biesum aan wien deze toren zijn behoud verschuldigd is 1844'. Deze Jan Knels Bos zou het noodzakelijke herstel van de toren, waarbij deze veertig voet werd verlaagd, uit eigen middelen hebben bekostigd. Naar verluidt stond Bos ook model voor de windvaan, in de vorm van een man te paard. In 2010 werd de toren van Uitwierde door de Stichting aangewezen als 'Landmerk'. Door architectenbureau Onix uit Groningen werd het gebouw inwendig voorzien van een ingenieuze trap. De opgang is een reis door de tijd; door de steeds verspringende hoogte van de balustrade wordt de aandacht gevestigd op bijzondere elementen in het interieur van de toren. Vanaf een nieuw balkon aan de noordkant van de spits heeft de bezoeker een schitterend uitzicht over het Waddengebied.

© Gebaseerd op tekst van Justin Kroese (ODE: 50-jarig jubileum van SOGK 2019), aangevuld met informatie van Peter Hoffer.

SOGK ©2021, herziene versie